

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

КАДИЛО ОЛЬГА ВАСИЛІВНА

**ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ МІНІМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ
ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ "ІНТЕГРАЛ")**

Спеціальність 072 – Фінанси, банківська справа та страхування

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль – 2018 р.

Дипломною роботою за освітнім ступенем «магістр» є рукопис

Робота виконана на кафедрі економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Науковий керівник:

кандидат економічних наук
Химич Ірина Григорівна
доцент кафедри економіки та фінансів,
Тернопільський національний
технічний університет імені Івана
Пулюя

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент
Оксентюк Богдана Андріївна,
доцент кафедри промислового
маркетингу,
Тернопільський національний
технічний університет імені Івана
Пулюя

Захист відбудеться 22 лютого 2018 р. о ____ годині на засіданні екзаменаційної комісії №55 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Білогірська, 50, навчальний корпус № 10, ауд. ____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Підприємства, які діють у висококонкурентному середовищі, постійно зіштовхуються із впливами факторів із негативними наслідками. Тобто, їхня діяльність є більш ризикованою, а результати функціонування менш прогнозовані, ніж робота монополій або підприємств, що займають близьке до монопольного становище.

Галузь машинобудування в Україні характеризується достатньо високим рівнем конкурентного тиску на окремих її учасників, що зумовлено як сформованим внутрішнім попитом на продукцію, який намагаються задовольнити вітчизняні виробники, так і значним впливом іноземних конкурентів.

З огляду на це, управління підприємствами різного розміру, що відносяться до галузі машинобудування, мають свої специфічні ознаки, та вимагають пильної уваги керівництва компаній до сукупності зовнішніх по відношенню до організації ризиків, і гнучкості усіх елементів внутрішнього середовища.

Суттєвий внесок у вивчення проблем управління фінансовим станом підприємств, мінімізації негативних проявів фінансових ризиків зробили Коробов М.Я., Лахтіонова Л.А., Ястремський О.І. та інші науковці. Проте, велика кількість публікацій з цієї проблематики не позбавляє актуальності подальше дослідження та пошук новітніх підходів до покращення фінансового стану підприємства.

Мета дослідження – формування стратегії мінімізації негативних проявів впливів фінансових ризиків на результати діяльності ТОВ «Інтеграл» та розробка заходів підвищення рівня його платоспроможності.

Об'єктом дослідження є процес та результати діяльності ТОВ «Інтеграл».

Предметом дослідження є система управління платоспроможністю ТОВ «Інтеграл».

Основні завдання дослідження:

- 1) визначити економічну сутність платоспроможності підприємства та фінансових ризиків;
- 2) дослідити актуальність методичних підходів до визначення рівня фінансового ризику підприємства;
- 3) сформулювати загальну характеристику фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства;
- 4) провести аналіз основних фінансових коефіцієнтів та показників діяльності ТОВ «Інтеграл»;
- 5) здійснити оцінювання рівня фінансового ризику підприємства як ймовірності настання банкрутства;
- 6) визначити основні напрямки вдосконалення системи управління фінансовим станом та підвищення рівня платоспроможності підприємства;

- 7) проаналізувати сучасний стан розвитку підприємств машинобудування України;
- 8) провести економічне оцінювання заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства;
- 9) проаналізувати стан охорони праці та безпеки життєдіяльності на підприємстві ТОВ «Інтеграл».

Методи дослідження: розрахунково-аналітичний, нормативний, економіко-статистичний, балансовий, індексний метод, економіко-математичне прогнозування і моделювання тощо.

Інформаційну базу дослідження складають наукові роботи вітчизняних та зарубіжних вчених з питань оцінювання управління оборотними активами, нормативно-правова база України з проблематики дослідження, фінансова звітність ТОВ «Інтеграл».

Наукова новизна результатів дослідження полягає в систематизації методичного матеріалу та формуванні економічно обґрунтованих пропозицій щодо мінімізації фінансових ризиків зниження рівня платоспроможності ТОВ «Інтеграл».

Практичне значення одержаних результатів. Отримані в результаті дослідження висновки та пропозиції можуть бути використані в практичній діяльності підприємства ТОВ «Інтеграл».

Апробація результатів роботи та публікації. Результати проведеного дослідження опубліковано у працях, які є тезами науково-практичної конференції. Основні положення та висновки даного дослідження доповідались та обговорювались на Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах».

Структура та обсяг дослідження. Робота складається із вступу, шести розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дослідження становить 138 сторінок. Робота містить 18 таблиць та 36 рисунків. Список використаних джерел налічує 81 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** розкрито актуальність теми дослідження, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, перелічено методи досліджень, що використовувались у роботі, вказано на інформаційну базу дослідження, а також описано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У **розділі 1 «Теоретичні напрями дослідження платоспроможності в контексті протидії фінансовим ризикам підприємства»** розглянуто сутність поняття й методику розрахунку показника платоспроможності підприємства; досліджено фінансові ризики в системі загроз функціонування підприємства; проаналізовано методичні основи визначення рівня фінансового ризику на підприємстві.

Виявлені основі причини неплатоспроможності підприємства, якими є неспівпадіння планових та фактичних обсягів реалізації, недостатність власного оборотного капіталу, недостатня увага до прискорення погашення дебіторської заборгованості та ін.

Здійснено узагальнення методичних підходів до оцінювання рівня платоспроможності підприємства, зокрема сформовано систему показників із вказанням нормативних величин, відхилення від яких вказують на нестійкість чи незадовільність фінансового стану підприємства.

Охарактеризовано поняття фінансового ризику, ймовірні причини його виникнення, подана класифікація ризиків за рядом ознак, сформовано схему проведення аналізу ризику.

Розглянуто моделі оцінювання можливості настання банкрутства як крайнього випадку реалізації фінансових ризиків (Альтамана, Спрінгейта, Фрейзера, Ліса, Таффлера і Тішоу, модель Терещенка та ін.).

У розділі 2 «Кількісна оцінка результатів фінансово-господарської діяльності ТОВ «Інтеграл» подано загальну характеристику діяльності підприємства; проведено аналіз платоспроможності підприємства в якості індикатора стабільності його фінансового стану; здійснено оцінювання рівня фінансового ризику ТОВ «Інтеграл» як ймовірності настання банкрутства.

Виявлено, що структура активів підприємства суттєво змінилася за період 2012-2016 рр. в сторону зменшення частки оборотних активів. Якщо у 2012 році вона становила близько 38,17% у загальній величині активів, то на кінець 2016 року її вага знизилася до 7%. Відповідно обернено до цього динаміку демонструє частка, яку займають оборотні активи.

У роботі було розраховано наступні коефіцієнти: коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності; маневреність робочого капіталу; коефіцієнт захищеного періоду; коефіцієнт забезпеченості реалізації робочим капіталом; коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення першого ступеню; коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення другого ступеню; величина робочого капіталу; показник ефективної заборгованості.

Загалом ця система показників показала, що підприємство було здатне виконати свої короткострокові зобов'язання у всі роки аналізованого періоду, крім 2013 року. Найбільш різкі зміни були характерні для показників коефіцієнту абсолютної ліквідності, показника маневреності робочого капіталу та коефіцієнту забезпеченості реалізації робочим капіталом.

Також здійснено розрахунки за декількома моделями визначення ймовірності настання банкрутства та виявлено, що в цілому період 2012-2016 рр. для ТОВ «Інтеграл» можна оцінювати як помірний ризиковий.

У розділі 3 «Шляхи забезпечення та зміцнення платоспроможності ТОВ «Інтеграл» запропоновано заходи відновлення платоспроможності підприємства за рахунок мобілізації наявних та прихованих резервів; на прями підвищення ефективності діяльності ТОВ «Інтеграл» на основі застосування системи принципів

управління платоспроможністю, а також розроблено стратегію мінімізації фінансових ризиків втрати платоспроможності підприємства.

Сформовано заходи реструктуризації активів та принципи управління платоспроможністю підприємства (достатність, економічність, системність, етапність, безперервність, оперативність), застосування яких дозволить оптимізувати структуру балансу ТОВ «Інтеграл».

Побудовано структурну схему діагностики неплатоспроможності та банкрутства підприємства, у якій ключову роль відведено визначенню причинно-наслідкових зв'язків між зміною параметрів господарської системи і зовнішнього середовища.

Описано стратегію мінімізації фінансових ризиків втрати платоспроможності ТОВ «Інтеграл», яка передбачає формування цілей та задач, чіткого окреслення функцій кожного елементу системи та принципів управління.

У розділі 4 «Спеціальна частина» здійснено оцінювання фінансово-економічних показників стану та динаміки розвитку машинобудівної галузі промисловості, до якої належить досліджуване підприємство. Статистика показує, що спад, який був характерний для галузі у 2012-2014 роках не подоланий досі і вимагає змін з огляду на можливість втрати тих існуючих позицій, які поки що утримують вітчизняні виробники.

Проаналізовано товарну структуру реалізованої промислової продукції у 2016 р. і виявлено, що галузь машинобудування займає лише 6% у загальному обсязі промисловості.

У розділі 5 «Обґрунтування економічної ефективності» здійснено оптимізацію виробничого плану ТОВ «Інтеграл» шляхом використання моделі математичного програмування.

Побудовано модель яка дозволяє обчислити оптимальний план випуску продукції $X = (x_j)$, з реалізації якої підприємство отримає найбільший прибуток, що характеризується цільовою функцією:

$$Z = \sum_{j=1}^n p_j x_j \rightarrow \max(1)$$

при обмеженнях на наявність ресурсів:

$$\sum_{j=1}^n a_{ij} x_j \leq b_j (i = 1 \dots m) \quad (2)$$

та умовах невід'ємності змінних:

$$x_j \geq 0 (j = 1 \dots n)$$

З вхідних параметрів моделі отримано, що найбільш вигідним при заданих ресурсних обмеженнях є виготовлення 7 конверторів потужністю до 1,2 кВт та 12 одиниць конвертерів потужністю 6 кВт, що дасть змогу отримати прибуток розміром 40200 грн.

У розділі 6 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуто основні принципи організації системи охорони праці на ТОВ «Інтеграл», описано процедуру проведення стійкості об'єкта (цеху) до впливу ударної хвилі ядерного (техногенного) вибуху і розроблено заходи щодо підвищення стійкості, а також проведено аналіз складових потенційної небезпеки, здійснено оцінку рівня події та визначення безпосередньої причини події.

ВИСНОВКИ

В даному дослідженні представлено науково-практичне обґрунтування шляхів мінімізації негативних проявів впливі фінансових ризиків на результати діяльності ТОВ «Інтеграл».

Отримані результати свідчать про досягнення поставленої мети та завдань дослідження, а також складають основу для наступних висновків:

1. Визначено, що платоспроможність підприємства – це не тільки здатність термінового погашення зобов'язань в момент оцінки за рахунок наявних грошей, а й здатність підприємства забезпечувати генерування (утворення) грошових потоків, які за обсягами та термінами відповідають зобов'язанням та платіжним потребам підприємства.

2. Обґрунтовано, що сутність фінансових ризиків становить загрозу потенційно можливої, ймовірної втрати ресурсів або недоотримання доходів порівняно з варіантом, який розраховано на раціональне використання ресурсів у визначеній сфері діяльності, або ймовірність отримання додаткового прибутку, пов'язаного з ризиком, що часто обумовлено нераціональним співвідношенням власних і позикових коштів.

3. Доведена доцільність застосування моделей визначення ймовірності настання банкрутства підприємства в якості методичного інструментарію оцінювання рівня фінансового ризику, зважаючи на набір показників, що включені в ці моделі.

4. Аналіз основних фінансових коефіцієнтів та показників діяльності ТОВ «Інтеграл» показав, що найбільш суттєві відхилення від нормативних значень характерні для коефіцієнтів швидкої ліквідності у період 2013-2016 рр., коефіцієнтів абсолютної ліквідності (2012 р., 2014 р., 2016 р.), показників маневреності робочого капіталу (2012-2013 рр.), низькі показники коефіцієнту забезпечення реалізації робочим капіталом протягом усього періоду, що свідчить про доцільність та нагальність розробки заходів щодо покращення фінансового стану підприємства.

5. Моделі оцінювання ймовірності настання банкрутства показали, що досліджений період 2012-2016 рр. для ТОВ «Інтеграл» можна охарактеризувати як помірно ризиковий. В 2015 році всі методики діагностують найнижчу ймовірність настання банкрутства підприємства. В 2016 році всі використані моделі демонструють значний рівень ймовірності погіршення фінансового стану підприємства та настання банкрутства.

6. Серед основних напрямів підвищення рівня платоспроможності підприємства та покращення ключових фінансових параметрів його роботи виділено заходи, що спрямовані на збільшення розмірів вхідних грошових потоків та зменшення розміру вихідних. Це можливо реалізувати шляхом проведення реструктуризації активів підприємства; сукупність заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу.

У рамках реструктуризації активів ТОВ «Інтеграл» пропонується використовувати наступні заходи: мобілізація прихованих резервів; використання зворотного лізингу; здача в оренду основних засобів, які не

повною мірою використовуються у виробничому процесі; оптимізація структури розміщення оборотного капіталу; рефінансування дебіторської заборгованості.

7. Аналіз ринку машинобудування показав, що його стан є незадовільним, зважаючи на накопичений потенціал та можливості до розвитку. Попит на продукцію машинобудування загалом та електротехнічну продукцію зокрема на світовому ринку зростає, проте, вітчизняні виробники часто не відповідають вимогам, які висуваються до продукції та процесу виробництва.

8. Запропоновано оптимізувати виробничий план ТОВ «Інтеграл» шляхом побудови та використання математичної моделі векторної оптимізації. Розроблена економіко-математична модель оптимізації виробничої програми ТОВ «Інтеграл» знаходить шляхи збільшення прибутку підприємства за рахунок проведення збутових та інвестиційних заходів і збільшення потужностей. Результатом моделі є оптимальний план виробництва продукції та планування необхідних заходів з метою розширення виробництва та збуту продукції.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Кадило О. Оцінка фінансових ресурсів підприємства / Панухник Олена, Кадило Ольга // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції „Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах“, 22-24 вересня 2016 року — Т. : Крок, 2016 — С. 104-106. — (Особливості розвитку локальних економічних систем та виробничих структур економіки).

2. Кадило О. Ймовірність настання банкрутства підприємства як потенційна загроза його функціонування / Химич Ірина, Кадило Ольга // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих учених «Соціально-економічні аспекти розвитку економіки», 27-28 квітня 2017 року — Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2017 року — С. 132-133

АНОТАЦІЯ

Кадило О.В. Обґрунтування стратегії мінімізації фінансових ризиків зниження рівня платоспроможності підприємства на прикладі ТОВ "Інтеграл". – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2018.

Об'єктом дослідження є процес та результати діяльності ТОВ «Інтеграл».

Мета роботи полягає у розробці стратегії мінімізації негативних проявів впливів фінансових ризиків на результати діяльності ТОВ «Інтеграл» та розробка заходів по їх підвищенню.

Методи дослідження. Методологічною та теоретичною базою дослідження є: розрахунково-аналітичний, нормативний, економіко-статистичний, балансовий, економіко-математичне прогнозування і моделювання тощо.

У даній роботі визначено економічну сутність платоспроможності підприємства та фінансових ризиків; обґрунтовано основи методичних підходів до визначення рівня фінансового ризику підприємства; проведено аналіз основних фінансових коефіцієнтів та показників діяльності ТОВ «Інтеграл»; здійснено оцінювання рівня фінансового ризику як ймовірності настання банкрутства; визначено основні напрямки вдосконалення та підвищення рівня платоспроможності підприємства; проведено оцінювання запропонованих заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансові ризики, платоспроможність, банкрутство, економічна ефективність.

ANNOTATION

Kadylo O.V. Substantiation of finance risk minimization strategy dealing with the enterprise solvability level decrease (LLC “Integral” as a case study). - The manuscript.

Studies on obtaining an educational qualification level "Master" in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". - TNTU - Ternopil, 2018.

The object of research is the process and results of LLC “Integral”.

The purpose of the work is to develop a strategy for minimizing the negative effects of financial risks on the results of LLC “Integral” and to develop measures to increase them.

Research methods. Methodological and theoretical bases of the research: calculation and analytical, normative, economic-statistical, balance, economic-mathematical forecasting and modeling, etc.

In this paper, the economic essence of solvency of an enterprise and financial risks is determined; the basis of methodical approaches to determining the level of financial risks of the enterprise is substantiated; analysis of the main financial coefficients and performance indicators of LLC “Integral”; assessment of the level of financial risk as a probability of bankruptcy; the main directions of perfection and increase of solvency of the enterprise are determined; an assessment of the proposed measures to improve the efficiency of the enterprise.

Key words: financial risks, solvency, bankruptcy, economic efficiency.

